

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по ценовнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтиније.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Коло народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Свети Сава.

Престо га је чек'о, — он га није хтео,
Он је нешто више духом заволео.
Одазв'о се даљњем лелеку и вриску,
Па је загрлио будућност србинску.
Он се скромно сиђе с краљевских висина,
— Цвет жртова плоду —
Он не ће да влада, он хоће да служи,
Богу и — свом роду.

„Веру ћу да крепим, православље ширим
„Кроз ту маглу сиву,
„Темељ ћу да градим, цркву ћу да зидам,
Али цркву живу!“
И та нам је вера спасавала оце
Од многе пропасти;
Та ће иста вера, — ох хвала ти Саво!
И унуке спасти.

Ал' та вера не сме да буде без вида, —
За то свети Сава још и школе зида,
„Има л' ока слепа, школа их отвара!
„Шаљ'те децу нека од њих људе ствара!
„Оно што нас јача на путу поштења,
„Оно што нас води заливу спасења,
„Оно што нам муку ублажава љуту,
„Што нам не да клизнут' на стрмену путу,
„Оног светлог духа светле благовести,
„Што нас држе крепко на висини свести!
„Оно што нас учи да трепет' умемо,
„Оно што нас диже да напредујемо,
„Што нам даје души, уму, срцу здравље,
„То је српска школа, то је православље!“

То је Сава знао и пример нам дао,
Срећу нам је хтео, њојзи нас повео,
Одазв'о се даљњем лелеку и вриску,
Па је загрлио будућност србинску.
Круну није хтео, није хтео славу;
Али круна сама дође му на главу
Он се хтео сићи свом народу ближе,
Он се хтео *сипусти*, — а тиме се *диже*.
Дух нас његов купи сред божија храма
Дух је његов звезда над нашим школама.

Савино су тело Турци сагорели,
И његов су пеп'о ветрови разнели, —

И где год је трунка пепела му пала
Ту је нова љубав к роду засијала!
Данас цело Српство његов спомен слави,
„Ускликнимо с љубављу светитељу Сави!“

† Змај Јован Јовановић.

Сукоб између Србије и Аустро-Угарске.

Ових дана збиле су се за нас и осталу браћу словенску на Балкану: Бугаре и Хрвате важне ствари.

Још до пред двије три године свађали смо се ми јужни Словени (Срби, Бугари, Хрвати и Словенци) међу се као најгори душмани. Али, најзад смо се и ми опаметили и видјели да је наша свађа била само туђину (особито Шваби) на корист.

Најприје су се измирили Срби и велика већина Хрвата. А ево сад се све више измирују и Срби и Бугари.

Виде Србија и Бугарска, да су саме за се слабе и кад тад плијен својих сусједа, особито Аустро-Угарске, ако не буду сложне. Стога је Србија, а на челу јој краљ Петар, одлучила да се спријатељи с Бугарском.

Српски краљ и бугарски кнез састали су се у три године већ неколико пута и договорили се о сложном раду и братству.

И као плод тијех договора управо пред Божић искрсну пред свијет вијест, да су Србија и Бугарска склопиле царински савез. На ту вијест узбунеше се државе, наступише силни договори између држава, у Бечу започеше грдње, пријетње, звецкање сабљама, читаво чудо.

Па шта је то: царински савез, зашто је то ствар тако важна?

И многим ратарима познато је, да се на робу, која из туђе државе иде у нашу плаћа неки порез, царина. А тако и на робу која иде из наше државе у другу државу плаћа се

у тој другој држави царина. Тако је то међу свима државама на свијету.

Међутим Србија и Бугарска договорише се, да не наплаћују царине на робу, која се прави, производи у једној или другој и иде из једне у другу. То је већ знак великог пријатељства и слоге.

Али то је још важније с тога, што је то само почетак сложног рада у свему између Србије и Бугарске. То значи да је близу вријеме, кад ће Србија и Бугарска према осталом свијету бити једно тијело и једна душа. А више је него сигурно, да ће се савезу и заједници Србије и Бугарске придружити и Црна Гора. Тако би све југословенске државе биле у једном друштву, а тада би и љубав међу нама јужним Словенима у Аустро-Угарској била још чвршћа и јача, кад би видјели пред собом загрљену своју слободну браћу. И онда би једног дана могло доћи до опћег, заједничког братског загрљаја, у ком би и нама једном засјала љепша будућност:

А од тога баш стрепе непријатељи и нас Срба и свију јужних Словена, а особито Нјемци (Швабе).

Српско-бугарски царински савез је заматак заједнице и братства југословенског. Сложе ли се једном сви Југословени, неће се Швабо никад моћи макнути даље од Босне, неће моћи освојити Старе Србије и Мађедоније.

Ето зато су непријатељи наши дигли куку и мотику да заједницу југословенску у заметку угуше, то јест да развргну царински савез између Србије и Бугарске.

Сва швапска и жидовска штампа (новине) у Аустро-Угарској дигла је силну грају против Србије и пријети јој страшно. Веле да одмах треба забранити увоз стоке, хране и свега из Србије (а Србија прода тих ствари у Аустрији за 50 милијуна годишње) и све урадити да се Србија упропасти или да се одрекне савеза с Бугарском.

Међутим се у Србији толико не боје. Забрани ли Аустрија увоз српске стоке и хране, забраниће Србија увоз аустро-угарске робе (већином фабриката), а Србија ће се постарати, да нађе за своју робу купаца у другим државама.

Сви Словени: већина Хрвата, Словенци, Чеси, Руси, радују се савезу српско-бугарском и бране Србију од пријетња Аустро-Угарске.

У Бечу су јако збуњени, што и већина мађарских новина, па и сам Фрањо Кошут, пишу, да Србија и Бугарска треба да буду сложне и имају право да склапају уговоре какве хоће а никога за то нема бити брига.

Шта ће бити коначно још се не зна. Аустрија је отпочела већ борбу против Србије. Аустријски конзул у Београду неће да потпише марвинских путница трговцима, па тако многи транспорти свиња не могу преко границе. То је почетак овога привреднога рата. Ми желимо својој браћи у Србији да из ове борбе изађу као побједници, то јест, да не пристану на захтјеве и жеље Аустро-Угарске, већ да остану у царинском савезу с Бугарском.

Писали бисмо о овој ствари више и отвореније, али се бојимо, да не би дошло до вас.

А.

Српска повјест.

Други устанак у Србији под Милошем Обреновићем (1815. године).

Може свако помислити, како је било Србима, кад су Турци поново освојили Србију. Девет година бранили су се Срби и на стотине хиљада глава покосили. А сад их Турци сломише и почеше се крваво светити.

Од угледнијих српских војвода остао је у Србији једини Милош Обреновић. Догод се дало трпјети, он је народ упућивао, да мирује и чека боља времена, кад ће се опет моћи латити оружја. Турци су мислили, да он то чини њима за љубав, па га нису дирали.

И против воље Милошеве побуне се Срби под војводом Хаџи Проданом. Турци угуше буну и стану Србе још страшније прогонити. Знали су у једном дану по стотину и више Срба набити на колац у Биограду.

То додије Србима, па и Милошу. У Селу Такову, на Цвијети 1815. године изиђе Милош пред сакупљени народ и рекне: Ево мене; ево вас; рат Турцима. Буна плане у часу и рашири се по свој Србији.

Сулејман-паша Скопљак пошаље Тају пашу са 10.000 момака, да угуши буну. Али ту војску разбију сасвим Срби на брду Љубићу. Погине ту и Таја паша.

У том боју погинуо је јуначком смрти Танаско Рајић. Турци су били Србе истјерали из два шанца и пошли у трећи, гдје су били топови. Сви Срби побјегну одатле, али Танаско не хтједе оставити топова, већ сам дочека Турке и погине замијенивши скупо своју главу. Србе

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У који су бјежали дочека Милошева жена Љубица и наруга им се: да требају опасати преслице и сакрити се под женске засторе (кецеље) а жене ће се бити с Турцима. Срби се посраме, врате се и страшно потуку Турке.

Иза тога боја отме Милош од Турака град Пожаревац и Краљево. Кад султан видје, да са Србима нема шале, нареди везиру Куршиду, да из Босне крене на Србију, а везиру Марашли Али-паши, да удари на Србе с југа, од града Ниша.

Прво одјељење босанске војске потуче Милош до ноге на Дубљу, па зароби ту и пашу Марјаша, заповједника.

Међутим је Русија већ била сломила и сасвим сатрла француског цара Наполеона. Сад је Русија имала опет слободне руке, па је могла ударити и на Турску. Русија је прије двије године била уговорила с Турском, да остави на миру Србију и да јој њезину слободу. Али Турци на то нијесу пазили, јер су мислили да ће Наполеон, који се одмах за тим заратио с Русима, сатрти Русију. Сад се Турци препану, да ће Руси питати, зашто су они ударили на Србију, те науме да се помире са Милошем и Србијом. Уз то су се Срби показали јунацима у свима бојевима и тешко би их било покорити.

И збиља, и Куршид и Марашли Али паша позову Милоша на договор. Са Куршидом се Милош није могао погодити, али с Марашлијом се погоди.

Срби ће плаћати данак султану, али ће га сами купити; Србија ће се раздијелити у 12 округа, у којима ће Срби управљати и судити; у градовима биће по један српски кнез и један турски муселим (чиновник турски), над свима српским кнезовима биће Милош најстарији кнез. Турци ће управљати само с Турцима, што живе у Србији. У градовима ће бити турска војска.

Тако је Милош подијелио власт с Турцима.

Милош се задовољио испрва и с мањим, јер је наумио, да касније све више права тражи и задобије од султана. А тако је и било.

Ето тако се Србија под Милошем Обреновићем у полак ослободила од Турака 1815. године. Срби су сами собом управљали, али су султана признавали за врховног највишег господара.

Текар 1878. године Србија се посве ослободила и постала у свему своја.

Изгубила рецоп (рецепт).

Једнога јутра, тек што је свануло, чујем неко лупање по мом прозору. Скочим да видим тко је, кад тамо Стана Милчинова. Ја још ни-

јесам прозора ни отворио, да ју упитам шта хоће, а она засу: „Ајде господине, сунце те жарано огријало, ако знаш што је Бог, привежи ми данас главу, а себи и души својој хваћај мјеста у рају, јер сад ти је згода као никад до сада, ајде пожуре се јер ће се зло догодити, па шта ћу ја онда највећа јадница и сиња кукавица на овоме свијету, да се пребијам од немила до недрага без моје ране и обране, без мог сунца и очињег вида, умријеће, жалосна ми мајка“. Стани, Стано, па причај како је Јанку, а не јадикун — рекох јој ја. „Господине сваки дан горе, а сад му већ душа иза зуба извирује, помозите, по богу брата“. На то је ја запитах: „Па дакле му она медицина баш ништа помогла није?“ — А она тек онда зајаука: „Господине, прошћавајте, како сам се била збунила том Ранковом болешћу, тако сам до патеке ишла као без главе, ја у патеку а рецоп нема, преврни један цеп, преврни други, погледај у њедра, тражи па тражи а њега нема. А ја ништа, ман кући. Али Ранку сваки дан горе те горе, па вас молим да ми дате други рецоп“. Кад ју упитах зашто није одмах дошла рече ми, бојала сам се да ћете ми замјерити.

Одем с њом и увјерим се да је Ранку доиста тешко, али опет не тако како она причаше. Препишем јој лијекове и прикричим да сада боље пази. Послије неких четрнаест дана Ранко оздравио и донио ми први рецоп на траг, са поруком од матере, да вратим новце, јер се они с тим рецептом послужили нијесу“. Ништа нисам друго учинио, него се слатко насмијао, а његовој матери поручио, да други пут боље пази, јер сад није много штетовала.

Душанъ Павловичъ.

Растанак Кара-Ђорђија са Србијом

1813.

— Српска народна песма. —

Виче вила с Рудничке планине
Изнад воде танке Јасенице,
Она зове у Тополу равну,
А на име Петровића Ђока:
„О, ћетићу, Ђоко Петровићу!
„Бе си данас? Ниће те не било!
„Ако пијеш у механи вино,
„Вино ти се на ране пролило!
„Ако лежиш у ложници с љубом,
„Удова ти љуба останула!
„Зар не видиш, њима не вићео!
„Бе ти Турци земљу преотеше“?
Ал' говори Ђоко Петровићу:
„Мучи, вило, муком се замукла!
„Док је мене на Тимоку Вељка,

„И док ми је на Равњу Милоша,
 „И док ми је Лазара Мутапа
 „На тврдоме шанцу Делиграду,
 „Не бојим се цара ни везира“.
 Таде њему вила говораше:
 „Бјежи, Ђоко, жалосна ти мајка!
 „Погибе ти на Тимоку Вељко,
 „Разби ти се на Равњу Милошу,
 „Мутапа ти Турци затворише
 „У тврдоме шанцу Делиграду,
 „И прођоше на воду Мораву,
 „И на ушћу воду пријеђоше,
 „И ето их у Годомин, Ђоко!
 „Годомин су поље напунили:
 „Коњ до коња, јунак до јунака,
 „Барјаци су ка'но облаци,
 „А чадори, ка' бијеле овце,
 „Бојна копља, ка'но гора чарна;
 „Не уздај се ни у кога, Ђоко,
 „Нико тебе помоћи не може;
 „Но товари мазге и сејсане,
 „А на мазге много твоје благо,
 „На сејсане чоху нерезану,
 „Бјежи, Ђоко, Сријем-земљи равној“.
 Кад то зачу Ђоко Петровићу,
 Проли сузе низ бијело лице,
 Удари се руком по кољену,
 Нова чоха прште на кољену,
 И од злата бурме на рукама:
 „Авај мене, до Бога милога!
 „Ђе ме жива уватише Турци
 „Код толиких мојијех војвода“!
 Па товари мазге и сејсане,
 Оде Ђоко Сријем-земљи равној;
 Кад је био воду прељегао,
 На своју се земљу окреташе:
 „Остан' с Богом, земљо Шумадијо!
 „Ако Бог да и срећа јуначка,
 „Проћи неће ни година дана,
 „Опет ћу те, земљо, походити“.
 Оде Ђоко Сријем-земљи равној.
 Таде Турци земљу одузеше,
 И по земљи зулум починише,
 Поробише танке Шумадинке,
 Исјекоше младе Шумадинце.
 Да је коме стати, те гледати
 И љута се јада наслушати,
 Како вију по косама вуци,
 А пјевају по селима Турци!
 Тако стаде за годину дана,
 И од друге половина прође,
 Опет виче од Посавља вила,
 Она зове Петровића Ђока:
 „Ђе си, Ђорђо? ниће те не било!
 „Знаш, ће си се зарекао лани,
 „Да походиш земљу Шумадију
 „И бијеле у Тополи дворе.
 „Да ти видиш, каки су ти двори!

„Похарани, огњем попаљени;
 „Како ти је порушена црква,
 „Како су ти парлог виногради,
 „И друмови твоји засјечени,
 „Обаљене твоје задужбине“.
 Проговара Петровићу Ђоко:
 „Богом сестро, од Посавља вило!
 „Поздрави се мојој Шумадији,
 „И мом куму обор-кнез-Милошу,
 „Нек ћерају по селима Турке,
 „Ја ћу њему доста оправити,
 „Оправити праха и олова,
 „Из Силистре оштрога кремена;
 „А ја одох цару московскоме,
 „Да га служим за годину дана,
 „Не би ли ме тамо оправдио,
 „Да походим земљу Шумадију
 „И бијеле у Тополи дворе“.

Законска основа о нужним пролазима.

Пред сабор је у Загребу изнесена ових дана нова законска основа о нужним пролазима. Основа ће наскоро, док је прими сабор и краљ, постати закон. За овакав закон се осјећала потреба већ одавна, особито они људи за своја земљишта, која су незгодно лежала. Данашње напредно законодавство тражи, да једно непокретно добро мора служити, то јест, помагати другоме, кад једно поред другог лежи.

Истина је, оваким се законом ограничава својина или власност, али опћа, јавна корист захтијева, да ни једно земљиште не остане необрађено, већ да се свако земљиште исцрпи што више у корист његова господара-власника. Али ни једна некретнина, преко које се допушта прелаз, не смије имати више штете, него ли оно друго има користи. Другим ријечима: жртва (штета) т. зв. служеће некретнине, то јест оне, преко које иде пролаз, мора бити мања од користи, коју пружа другој некретнини. Ово се нарочито спомиње у закону (§ 8), гдје се истиче, да се овај терет на туђем земљишту има са што мање штете извести. Као год што треба све потребне пролазе увести, тако треба и сувишне пролазе укинути.

Да се изведе оно, што закон одређује, не треба какве особите правничке спреме. За то ће ове послове изводити у првом реду опћинска поглаварства. Изабраће се посебни одбор од двојице опћинских заступника и биљезника. Против ријешења овог одбора може се ставити уток на кр. кот. област, а од ове на жупанијску.

У насталом спору, да ли је пролаз један потребан, сувишан или неприкладан не одлучују никад судске већ управне (политичке) власти. Једино за накнаду штете може се повести грађанска редовна парница пред судом.

Основа има намјеру, да појача слогу и мир међу сусједима земљишта. Гледало се у закону да се ствари оваке рјешавају што брже, јевтиније и простије. Усамљеним земљишним честицама диже се овијем законом њихова привредна вриједност, а то је главно.

Толико за сад о овој новој законској основи, а биће прилике, да у овом нашем листу поједине законске одредбе поближе растумачимо, да се наш народ одмах и упути у сам овај закон.

Избори за епархијске скупштине.

Народе, као год што сав народ једне парохије управља црквеном опћином, тако сав народ једне епархије (владичанства) управља епархијом. Свака парохија бира на сваких 500 душа једног изборника, који онда иду одређеног дана у мјесто гдје је прото и бирају људе, који ће их заступати у епархијској скупштини. Епархијска скупштина бира конзисторију и административни одбор и ове двије власти онда управљају читавим владичанством.

Изаберемо ли добре епархијске скупштинаре ићи ће и у нашој цркви боље. Особито је важно то зато, што конзисторија и административни одбор врше надзор над нашим свећеницима. Сада су те власти у рукама владиних људи. Ти људи не мирише оних свећеника, који су уз народ, те им често много штете. Треба се само сјетити шта су препатили народни свећеници Остојић, Медаковић, Обрадовић и остали, на правди Бога истинога.

Ми се често тужимо, како мало наше господе држи с народом. То је зато што има мало јунака, који се не боје свакојаког прогањања, јер опасно је то држати с народом. Тако и многи свећеници, који би иначе радо држали с народом, не смију јер су плашљиви, боје се да ће их прогонити епархијске власти.

Изаберимо дакле такве власти, које неће прогонити свећенике зато, што држе с народом.

31. јануара по новом календару биће избори заступника епархијских у горњокарловачкој дијецези. Пазите, сви дођите, које црквена скупштина одреди за изборнике, и изаберите за заступнике само онакве људе, који држе с народом. Онда ће бити више свећеника, који ће држати с народом, па ће и вама бити лакше.

Наскоро ће бити исто тако избори епархијских заступника и у пакрачкој дијецези и архијерејској карловачкој. Што рекосмо за горњокарловачку, вриједи и за ове двије дијецезе.

Народне пословице.

— *Варка пред Марка*. Сјела четир калуђера да ручају; кад се донесе пред њих у једној чинији с чорбом риба расјечена на троје, онда игуман узме главу говорећи: „Глава пред главу“; други узме сриједу говорећи: „Ребра сјеверова и град царја великога“; а трећи, коме је ваљда било име Марко, узме варку говорећи: „Варка пред Марка“; четврти пак видећи да они сву рибу узеше, узме чинију с чорбом врућом, па по њима свој тројици говорећи: „Излија сја на вас благодат Божија“!

— *Ватра и слама не могу у близу стајати.*

— *Ватра се сламом не гаси.*

— *Веже лико на узицу, или веже лико за опуту* (једва живи којекако).

— *Велика господа (само) и пси врата за собом не затварају.* (Кад ко остави врата отворена).

— *Весели се ка' и мати мртву сину.*

— *Већа глава више главобоље.*

— *Већ ако се превари, па рекне истину.*

— *Виђела се свиња у чем није била.*

— *Високо полијеће, ал' ниско пада.*

— *Вјера да се држи, а закон да се брани.*

— *Вјетар кад хоће да престане онда највећа душе.*

— *Вода свашто опере до погана језика.*

— *Вода свашто опере до црна образа.*

— *Воде и злобе никад неће нестати.*

— *Водокрште зими око прште.* (Кад прође Богојављење, прошла је и зима. У Хрватској се мјесто Богојављење чује и водокрште).

— *Волиј сам брата за крвника но туђина за господара (имати).*

— *Волим да ми завиде, него да ме жале.*

— *Волим данас печену шећу него сутра кокош.*

— *Врана врани очију не вади.*

— *Врана о буњишту, а соко о месу (живе) па обоје на Ђурђев-дан излете.*

— *Време гради низ Котаре куле, време гради, време разрађује.*

— *Вруће се вожђе кује.*

— *Вук длаку мијења, али ћуди никада.*

— *Вук на вука ни у гори неће.*

— *Вук не вије што је меса гладан, него вије да дружину свије.*

— *Вуче се реп за њим.* (Говори се за њим којешта ружно).

Разговор о сеоским опћинама.

Каких све има опћинских чиновника?

Ви знате да је по закону начелник једне опћине одговоран за своја дјела у првом реду опћинском заступству, а заступство је одговорно народу у опћини. Опћински су чиновници одговорни начелнику и заступству.

Међутим многи опћински чиновници гледају да се у првом реду додворе котарским предстојницима и другој господи од котара и жупаније, а народ и опћинско заступство им је девета брига. Разуме се да онде, где има свесних, разборитих и одлучних људи у заступству, не може и не сме то да буде, јер ће оно такве чиновнике у својој седници звати на рачун. Опћинско чиновништво мора поштовати своје заступнике и опћинаре, јер њих заступство бира, а може ставити и такав предлог, да се рђав чиновник стави под истрагу или отпусти, ако незакоња чини.

Најлепше је кад у једној опћини влада међусобно поверење и штовање између чиновништва и народа. Али да опћинари узмогну штовати своје чиновништво, треба да га заступство по слободној вољи и бира, али да гледа на то, да бира способне, ваљане и поштене људе. Често пута чујете и такве речи: „Наше је дете, па ћемо га бирати“. А то наше дете почне касније да гони и гули свој народ грђе од најгрђега душманина.

Како се гули народ?

Познато вам је, на жалост, да поред добрих и душевних чиновника опћинских, има, богме, доста таквих, који место савета оспе ни крива ни дужна опћинара простачким, неотесаним грдњама најгоре сорте. А има их доста, који сисају муку народну. За најмању ситницу, коју мора сељаку учинити толико пута бесплатно, стане да извија Маркове конаке, докле га не огули. А неук сељак плаћа и плаћа. За просту молбу од неколико редова прима од неука сељака по 10 и више круна, за војничке рекламације, за уговоре о купњи и продаји, за преносе по 20 и више круна. Многи бележници баве се више него адвокати таким пословима. Поред тога много пута не изведу ствар добро и савесно, већ на лаку руку, и сељаку ето нових трошкова, а често пута може да пропадне и сама ствар на грдну штету сељаку.

Шта се плаћа опћинским чиновницима?

Ево шта кажу прописи:

За вршење приватних посала, које је допуштено само без штете за службу у изван уредовним сатовима вршити, може опћински чиновник (у Хрватској и Славонији) од странака, уз одговорност да је ваљано саставио, ове пристојбе (таксе) узимати:

а) за састављање намире — 30 новч.

б) за састав обавезнице — 50 новч.

в) за састав молбенице 1 фор., али не сме правити онаке молбенице, за које се тражи потпис адвоката или јавног бележника.

г) за састав уговора о покретним стварима 1 фор.

д) за састав уговора о непокретним стварима 2 фор.

е) за различне преписе од табака (арка) — 50 новч.

1906. година.

ЈАНУАР — СИЈЕЧАЊ.

ДАНИ		Стари календар	ДАНИ		Нови
Н	1	Мали Божић (Н. Год.)	14	Феликс	
П	2	Силвестар, папа римски	15	Павле пуст.	
У	3	Малахије и Гордије	16	Марцел	
С	4	Јевстатије, архиж. српски*	17	Антоније	
Ч	5	Теопемт и Теона	18	Поликарп	
П	6	Богојазљење	19	Канут	
С	7	Јовањ-дан	20	Фабјан	
Н	8	Георгије и Емилијан	21	Аница девојка	
П	9	Мученик Полијевт	22	Венценц	
У	10	Григорије еп. нисијски	22	Венч. Маријно	
С	11	Преподобни Теодосије	24	Тимотеј	
Ч	12	Мученица Татијана	25	Обраћ. Павл.	
П	13	Емиле и Стратоник	26	Поликарп	
С	14	Св. Сава I. архиж. српски	27	Јован злат.	
Н	15	Гаврило Лесновски, Пав. Тив.	28	Карло велики	
П	16	Часне вериге апостола Петра	29	Франц салес.	
У	17	Антоније велики	30	Мартина дев.	
С	18	Максим арх. срп., Атан. и Кир.	31	Петар Ноласц.	
Ч	19	Макарије Египћанин	1	Фебр. Игњат	
П	20	Јевтимије велики	2	Сретење	
С	21	Максим исповедник	3	Блазиус	
Н	22	Тимотије и Анастасије	4	Вероника	
П	23	Климентије еп. анкирски	5	Агата	
У	24	Преподоб. Ксенија	6	Доротеја	
С	25	Григорије богослов	7	Ромуалд	
Ч	26	Кеснофонт и дружина	8	Иван од Мат.	
П	27	Пренос костију Јована злат.	9	Аполонија	
С	28	Јеврем Сирин	10	Схоластика	
Н	29	Пренос костију Игњат богон.	11	Седамдесети	
П	30	Вил. три Јерарха	12	Евлалија	
У	31	Врачи Кир и Јован	13	Катарина	

Дан је 10-ог 9 сати 12 м., 20-ог 9 сати 36 м., 31-ог 10 с.

Стогодишњак гата о времену. 1. до 4. ведро и голомразица, 5. снег, 6. до 8. мраз, 9. облачно, 10. до 13. мраз, 14. до 16. топло, 17. мраз, 18. топло, 19. ветар, 20. и 21. меко и ветар, 22. до 28. цича зима, 29. до 31. топло.

Дабогме, да је то просто наслућивање, већ и због тога, што у једном крају пада снијег, у другом не пада. Али човјек хоће да се и наслућивањем забави.

О празницима и светитељима.

1. јануара пада *Обрезање Господње (Мали Божић)*, то јест дан кад је Спаситељ добио име. — Исти дан слави се *Василије Велики*. Родио се око 300 г. послје Христа. Био је епископ у Кесарији Кападокијској. Саставио једну литургију и написао правила, по којима православни калуђери треба да живе.

4. јануара св. *Јевстатије*, архиепископ српски у почетку владе српског краља Милутина; управљао је српском црквом 7 година.

5. јан. *Крстов дан*. Држи се велико освећење воде.

6. јан. *Богојављење*. Још за вријеме апостолско установљен је овај дан. Како се вријеме у лудо тра-

*) Овим су словима обележени српски свеци.

тило, доста је казати, да се празновало 4 дана прије Богојављења, и 8 послје. Саставили се то с Божићем, оде готово двије трећине мјесеца.

14. јан. Св. Сава, најмлађи син великод жупана Стевана Немање, родио се по свој прилици 1169. године. Кад му је било 17 година, добио је малу област, да њоме управља, али он наскоро после тога побегне у Св. Гору (по свој прилици 1186. године).

Године 1196. захвали велики жупан Стеван Немања на престолу и покалуђери се. Идуће године оде у Св. Гору к сину Сави. Намисли да сазида манастир Хиландар (у српским пјесмама Вилиндар), па пошаље Саву у Цариград, да тражи допуштење. Пошто је добио, сазидају ман. Хиландар, у коме Стеван Немања и умре (слави га црква 13. фебруара). Наскоро после тога произведен је Сава за архимандрита у Солуну. Кад су крсташи 1204. г. освојили Цариград, наступили су у свима деловима грчко-византијске царевине борбе и немири и свуда је завладала несигурност. Стога Сава узме тело очево и пренесе га у Србију (1207. године). Сава је остао у Србији око 8 година. Живео је у Студеници, али се много бавио државним пословима.

Његова државничка мудрост отклонила је за тих 8 година многе неприлике од српске државе. Кад се брат његов Стеван оженио из Млетака и почео нагињати Западу и католицизму, Сави то беше противно и оде натраг у Св. Гору. Стевана венча после одласка Савина папски изасланик краљевском круном. Сави то беше противно и оде натраг у Св. Гору. Сава 1-19. г. оде у Nikeју, где му грчко-византијски цар и патријарх признаду независност српске цркве и њега поставе за првог српског архиепископа. Из Nikeје се вратио у Србију и радио је онде све до своје смрти неуморно на уређењу српске цркве. После смрти Стеванове венчао је на престо сина његова Радослава, а кад је овај збачен с престола, и његова млађег брата Владислава. После тога захвалио је на архиепископском престолу и отпутовао по други пут у Палестину. (Први је пут путовао за живота Стеванова). При повратку из Св. Земље удари на Бугарску и дође у Трново, где и умре 14. јануара 1235. Тело му је пренесено у Србију 1237. и сахрањено у манастиру Милешеви. Одатле је по заповести Синан-пашиној донесено на Врачар код Београда и спаљено 27. априла 1594. године.

Св. Саву слави сав српски народ као првог учитеља и просветитеља. За то је и немила успомена његова српским душманима. Један пуковник у бившој Војној Крајини, забранио је био официрима учествовати у прослављању Св. Саве, јер је, вели он у заповести, Св. Сава био „политички сумњив човек“. А колико се писало и борило у новимама, док је влада у Загребу допустила, да се Св. Сава слави у школама, где има српске деце. Збриши и уништи прошлост једноме народу, па ћеш му уништити и будућност. Тако мисле и српски душмани. Баш за то не сме то народ српски допустити.

18. јан. Св. владика Максим. Био је старији син Св. Стевана Слепог, деспота српског, и св. мајке Анђелине. После матере дође он на де-потско достојанство, али га се набрзо одрече и преда млађем брату Јовану, а он прими монашки чин и своје крштено име Ђорђе промени у калуђерско Максим. На позив влашкога војводе Радула оде у Трговиште, у Влашку, и постане митрополит. После Радулове смрти оде око 1509. у Срем, измоли од својих пријатеља Марка и Стефана Јакшића место Крушедол и у њему сагради манастир. Умро је 18. јан. 1516. године.

О календару.

Шта је календар.

Календар је врло позната књига, можда од свију најпознатија, јер ће се наћи мало кућа у којој нема календара. Тешко да има човека који не би знао да се у календар гледа: када пада који празник или светац, кад су покладе и задушнице. То је најглавније зашто људи и купују календар, али осим тога има у њему још пуно других ствари, на пр. може се видети кад се којег дана рађа сунце и месец, када ли залазе, кад ће бити мена месеца, помрачење, а многи би желели да дознају из календара и какво ће време бити. Па има у календару још што-шта што преко године треба да знају: црквени људи, чиновници, трговци, занатлије, ратари. Ми смо се сад већ тако научили на ту књигу, да се не бисмо разазнали у *времену* без ње, јер нас она води *из дана у дан кроз целу годину*. Али како ми сад лако дођемо до календара, не би човек рекао, колико је времена требало, да се та књига састави и да се удеси овако zgodно, као што је сад. Сви знају шта је календар, али како је он постао, како се прави, и зашто је у њему све тако како је, то ће ретко ко знати.

О времену.

Календар нас, дакле, води из дана у дан кроз целу годину и тако нам помаже да се разазнамо у времену које непрестано одмиче, пролази. Ми смо у том бескрајном времену, које се чисто не да ухватити, ипак нашли нешто постојано. Сви знамо, да ноћ смењује дан а дан опет ноћ. Од памтивека није друкчије! А због чега тако бива, и то зна свако: узрок је излазак и залазак *сунца*. Сад хајдемо даље. Свако је опазио да и ход месечев бива по неком правилу. *Месец* се прво види као танак срп, сваке друге ноћи је срп све шири док не постане пун као лепиња, па онда иде на мањак док не постане опет срп и најзад га сасвим нестане. После неколико дана се опет појави као срп, па опет почне све изнова. Биће свако опазио да занављање месечево бива у једнаким размацима времена. Сад још нешто. Кад нас о св. Јовану завеје мећава и удари студен да све камен пуца, ми ипак добро знамо, да то неће заувек тако остати, него да ће се снег, ма како дебео био, отопити и да ће зима проћи. Тако и буде. Око три Јерарха осећамо

да је сунце дању све дуже код нас, да је због тога дан и дужи и топлији; снег се отопи, биље ниче, воће тера, листа и цвета; настану врућине, воће руди, жито зре; по реду их, како које приспе беремо; кад већ оберемо грожђе и кукурузе, онда се опет спремамо за зиму. Једнога дана опет почне вејати снег, зима стегне, опет смо онде, где смо и лане били: прође једна година. И ове промене на земљи бивају због сунца. Тако смо нашли да је ход звезда нешто стално у времену, особито је за нас важан ход сунца и месеца.

Астрономија.

Као што ове сталне промене у времену опажамо ми, тако су их опазили људи већ од најстаријих времена. Само им нису дуго могли ухватити тачна рачуна. Али је већ код старих Вавилонца, Египћана и Грка било људи који су се много мучили око тога, да разаберу и тачно познају па и израчунају ход сунца, месеца и све што од њих зависи. Особито су у том далеко дотерали египатски звездари. Али тек у новије су доба људи пронашли згодне справе за хватање звезда. Данас има по великим варошима (на пр. у Б. Пешти и Бечу) на згодном месту саграђена кућа за гледање звезда, која се зове *звездарница*; људи, који по сву ноћ прате ход звезда, бележе и рачунају, зову се *звездари* или *астрономи*, а наука у којој се могу познати звезде, њихов ход, њихове мене и све што од тога зависи, зове се *звездарство* или *астрономија*. У данашњим календарима су звездари на длаку одредили промене у времену по ходу звезда; али док се то могло, прошло је много времена.

Дан, година, месец.

Тако тек тачним рачунањем је утврђен ход сунца и месеца, према којима одређујемо време. Обично се каже, дан почиње кад сване, кад се сунце роди. Али се сунце не рађа свагда у исто време, али увек стоји сунце у исти мах на подне, те због тога и рачунамо као дан од једнога подна до другога, јер је то увек стално. То време су људи поделили на 24 једнаких делова, који се зову *часови (сатови)*, часове делимо на *60 минута*, минут на *60 тренутака* или секунда. Справа која показује часове, минуте и тренутке зове се *сат*. — Ако узмемо листање воћа као стално време (а и јесте стално), па пазимо колико ће се пута месец подмладити од једнога листања до другог, наћи ћемо, да ће се 12 пута. Тачним рачуном су звездари пронашли, да од једне мене до друге треба управо $29\frac{1}{2}$ дана, а за дванаест мена 354 дана, и ово време се зове *месечева година*. — Да видимо сад ход сунца. Зиме је пут сунчев преко неба краћи и на подне ниско стоји, лети му је пут дужи и на подне стоји више; око св. Николе стоји на подне најниже, а око Видова дна највише. Ако тражимо средину између најнижег и највишег положаја сунчева, наћи ћемо, да та средина пада баш у почетку пролећа и у почетку јесени; онда се дан и ноћ изједначе, то време зовемо *равнодневице*. Астрономи су израчунали, да од једне

пролетње равнодневице до друге треба 365 дана и ово време се зове сунчана година. По месецу се много лакше могло равнати, јер се мена види, па се онда зна да је почетак месеца. Али је ту зло, што почетак месечеве године после 12 мена пада увек за 11 дана раније. Ход месечев, дакле, не може бити мерило за време, према месецу не можемо удешавати годишње послове. Стога су људи оставили месечеву годину, па су узели сунчеву, као много удеснију, и према њој су удесили календар. Али сад свако и то зна, зашто година има *12 месеци*. Само су сад и оних 11 дана, за које је сунчана година дужа од месечеве, раздвојени на 12 месеци, те неки имају 30, неки 31, а један 28 (или 29) дана.

Стари календар (Јулијев).

Најпре су стари Египћани или Мисирци увели сунчану годину, од њих су је примили Римљани, али тек 46. године пре Христово рођења. Те године славни Јулије Цезар, као првосвештеник римски, нареди да година траје 365 дана и 6 часова, и то тако да три године узастопце трају по 365 дана, а четврте да се четири пута по шест заосталих часова срачунају у један дан, и та онда да има 366 дана и да се зове *преступна*. Тај календар је примила и хришћанска црква; по својем уређивачу назван је он и *Јулијев* календар.

Нови календар (Григоријев).

Али су звездари тачним рачуном доцније пронашли, да година управо траје *365 дана, 5 часова, 48 минута* и *46 тренутака*, дакле је у Јулијеву календару рачунато 11 мин. 14 трен. више. То није ни пуно четврт сата, па би ко рекао, да то не односи много. Али тај малени сувишак изнесе за 128 година цео један дан, а године 1582. после Хр. износио је већ читавих 10 дана. Стога папа *Григорије XIII*. нареди, да се тих десет дана просто испусте из рачуна, и да се 1582. г. после четвртка 4. октобра пише петак 15. октобар. Ту наребу су извршили мало по мало сви римокатолици а после и лутерани и калвини, али православни хришћани су све до данас остали уза стари календар. Само од то доба од када је постао тај нови, *Григоријев*, календар, оних 11 мин. и 14 трен. у Јулијеву календару изнесоше још три дана. Отуда ми православни у рачунању времена остајемо иза римокатолика 13 дана. Тако има данас код хришћана два календара: једно је *стари* или *Јулијев*, којег се држе православни Срби, Руси, Бугари, Грци и Румуни, а друго је *нови* или *Григоријев*, којег се држе остали јевропски народи. Додуше ни начин рачунања по новом календару није на длаку тачан. И ту има нешто разлике, али много мање него по старом календару. Та разлика, по новом календару тек за неких, од прилике 3200 година изнеће један дан, који ће се просто испустити из рачуна. Нема сумње да ће и народи, који се држе старога, морати прихватити нови календар, јер је бољи.

Годишња времена почињу.

Пролеће: 8. (21.) марта. Дан и ноћ једнаки.

Лето: 9. (22.) јуна. Дан најдужи, ноћ најкраћа.

Јесен: 11. (24.) септембра. Дан и ноћ једнаки.

Зима: 9. (22.) децембра. Дан најкраћи, ноћ најдужа.

Месеци имају.

31. дан: јануар, март, мај, јули, август, октобар, децембар. Најлакше је по зглобу (глежњу, зглавку) иза кажипрста, великог прста, прстењака и малог израчунати, који месец има 31, а који 30 дана. Метнеш прст на зглавак кажипрста леве руке, рекнеш јануар, и тај мјесец има 31. дан. Метнеш затим прст у удолину између зглавка кажипрста и великога прста и рекнеш фебруар. Тај једини мјесец има 28 или 29 дана. Затим метнеш прст на зглавак великог прста и рекнеш март. Тај има 31 дан. Удолина до њега април 30 дана. Зглавак прстењака, мјесец мај, 31 дан. Удолина до њега, јуниј, 30 дана. Зглавак иза малог прста јули 31 дан. И сад пређеш опет прстом на зглавак кажипрста, то је месец август, који има опет 31 дан. Удолина између кажипрста и великог, месец септембар, 30 дана; зглавак великог, октобар, 31 дан; удолина између великог и прстењака, новембар, 30 дана и зглавак прстењака, месец децембар. Зглавци показују дакле, који месец има 31 дан, а удолине међу њима, који месец има 30 дана, осим фебруара, који, како је познато, има редовно 28 дана, а у преступној години 29.

30 дана: април, јуни, септембар, новембар.

28 дана: фебруар.

Како се може срушити бан и влада.

Лист „Народни Глас“ написао је овијех дана лијеп чланак о томе, како се може у Хрватској ријешити народ бана и владе, који му нијесу по вољи. Као што је познато, у Хрватској и Славонији, према нагодби од год. 1868. између Угарске и Хрватске, на велику жалост, не бира народ бана, него га по нагодби именује краљ у Бечу на предлог угарског министра председника у Будимпешти. И тако не остаје баном онај, кога би желио и хтио народ, него онај који је у вољи другоме. Зато је дужност правих народних људи, да се боре за народно право и да промјене одредбе нагодбе, па да сабор бира бана и владу.

Али док тога немамо, ми се морамо борити онако, како можемо. Ево, како то може да буде: Као што опћински заступници или опћински одборници могу крајем године, да не одобре начелнику прорачуна, ако начелник није опћини у вољи, тако могу и саборски посланици, да не одобре бану и влади прорачуна. Ако опћински одборници не одобре начелнику прорачуна, не смије он да троши ни потуре опћинског новца, а без тога не може

опћином управљати. Начелник мора одступити, те се мора нови бирати. Кот. област може додуше опћинско вијеће (одбор) распустити и начелника поставити за управитеља. Али овако стање не смије, ако опћина хоће, дуго остати, него се мора бирати ново заступство, које ће изабрати начелника између оне тројице, које им котарска област предложи.

Што су опћински начелник и опћинско вијеће у малом, каже даље „Народни Глас“, то су бан и сабор у великом. И сабору предлажу бан и влада концем сваке године прорачун за будућу годину. Одобрити прорачун бану и влади значи имати повјерења у њ, а не одобрити прорачуна значи то, да сабор нема вјере у бана и владу. Ако се бану не одобри прорачун, онда он мора одступити, јер не може трошити ни филира земаљског новца, а без тога не може бановати. И сад се може догодити, као што се већ и догађало, да краљ таког бана постави за комесара и сабор распусти. Али комесар није бан, комесарство не може дуго трајати, јер земља има устав. Прије или касније морају се расписати нови избори, сазвати сабор и именовати бан. Ако краљ постави опет тога комесара за бана или кога другог, кога сабор неће, може му се опет не одобрити прорачун, па се може опет поновити стара пјесма, докле бан не састави себи повољну већину у сабору, или док се не постави за бана онај, који је саборској већини по вољи.

Осим тога бан и влада* одговара пред сабором и сабор их може ставити под оптужбу. Влада и бан, који су под оптужбом не могу владати.

Кад све ово знате, онда је јасно, да баном у Хрватској може постати онај, кога хоће министар председник и краљ, а да као бан може остати само онај, кога хоће народ. А кад је то тако, онда је јасно, од какве је вриједности, кога ће народ бирати у сабор за свога заступника, јер до већине заступника стоји, ко ће бити бан и каква ће бити влада.

Разумије се, да би се о правој народној вољи могло само онда говорити, кад би бирао за сабор заступнике цијели народ, то јест, кад би сваки одрастао човјек имао право гласа, а не овако, како је данас, гдје од 100 људи бирају само двојица заступника. Али, ако прегнемо свом силом и снагом, па у сабор изаберемо праве народне људе, онда ће они донијети одмах закон, да свако има право гласа. И онда неће моћи бити ни бана ни владе проти воље народне.

* Земаљска се влада дијели на три одјела или одјека: I. На одјел за послове унутарње као и за послове земаљског прорачуна. II. На одјел за богоштовље и наставу (црквене и школске послове). III. На одјел за правосуђе. На челу сваког одјела стоји одјелни предстојник, као што у другим земљама министар. На челу владе стоји бан.

Ето, пуче и народе, сад знаш, да је твоја срећа и напредак у твојим рукама. Ако будеш бирао оне, који су увијек помагали владу, онда није добро нити му се надај.

О успостави мјесних опћина и растерећењу земљишних заједница.

О томе предмету ставио је г. *Милан Ројц*, члан управнога одбора жупаније бјеловарско-крижевачке у сједници 12. октобра прошле године врло згодан предлог, па га је образложио овако:

Закон о земљишним заједницама затекао је у бившој војној Крајини крижевачке и ђурђевачке пуковније, данашњој жупанији бјеловарској (изузевши неке крајеве старога провинцијала с њоме утјеловљене), мјесне опћине, што више, што мање, уређене на темељу потпуне аутономије и потпуне безбриге са стране области. Особито је та потпуна аутономија мјесних опћина била самосвјесно развијена у Подравини, те су мјесне опћине у својим рукама држале добар дио заједничкога господарства и грађевине, па су и доприносиле за мјесну управу. Мјесне опћине у Подравини изабирале су свој мјесни одбор и плаћале су своје старјешине, који су по мјесном одбору распорезане доприносе убирали за плаћање пореза од мјесно-опћинских некретнина, за поправак путева и мостова и зграда, за набаву бикова и т. д. — То су све чинили без икаквога умјешања области.

Ове су доприносе распорезивали на све житеље мјесне опћине без обзира, да ли је који био стари граничар, опћински завичајник и т. д.

Провађањем закона о земљишним заједницама дирнуто је у ову стародревну аутономију, прем по самом закону не би требало у њу дирати.

Будући, да су велика већина житеља мјесне опћине подједно и овлаштеници земљишне заједнице, будући, да је земљишна заједница власник ливада и пашњака, од којих су се издржавали мјесно-опћински бикови, и будући је она власница стаја, у којима су се чували, то се просто појам мјесне опћине помијешао са појмом земљишне заједнице, и то не само у појмовима житељства, него и у појмовима неких обласних чиновника.

Због тога је дошло до тога, да се сматрало, као да су уређењем земљишних заједница већ тиме укинуте мјесне опћине, те су сви терети, које су дотле приносиле мјесне опћине превалени на земљишне заједнице, од којих се је сада тражило и силом убирало

приноса за плаћу старјешина, за плаће дневничара код опћинске управе, за тарац, за мјесну расвјету и т. д. и т. д.

Круг оних, који плаћају у земљишној заједници пуно је ужи, него ли је био круг оних, који су плаћали у мјесној опћини, јер у мјесну опћину спадаху и давали су драговољно своје приносе и незавичајници, и неовлаштеници, који су уз то сачињавали и најимућнији дио, јер то бијаху већином трговци, обртници и занатлије.

Пошто су дакле исте трошкове морали сада смагати само овлаштеници земљишне заједнице, којих је било мање, него ли житеља мјесне опћине, то је природно, да је за свакога појединога принос порастао.

Мимо то пак порастао је тај принос за појединога још и тиме што је област на силу постављала лугаре и шумаре, које су морале поједине земљишне заједнице плаћати, а без законите потребе и без икоје користи, јер нису имале и непају шума, које би лугари чували и шумари гајили.

Постављање ових лугара и шумара против воље земљишних заједница родило је помисао, која је од тада постала неком болесном мишљу, да закон о земљишним заједницама иде за тим, да буду сви пашњаци пошумљени, и онда као шуме предани на управу имовној опћини, то јест одузети непосредном и слободном уживању народа, коме су за његов опстанак неопходно потребни.

Ови су лугари и шумари сада накнадно уклоњени, али није тиме још уклоњена бојазан и она мисао.

Не само, дакле, да је на појединог овлаштеника земљишне заједнице пао већи терет са уређења земљишних заједница већ тиме, што се је принос на мање глава или кућних бројева расписивати морао, него је он поскочио још и захтјеваним приносом за лугаре, шумаре и опћинскога биљежника.

Пошљедица провађања закона о земљишним заједницама у истину је дакле био такав, да се може схватити дубока одвратност, која је захватила корјена у народу.

Он је видио, да сада плаћа много више, него прије (како је горе разложено), да сам мора сносити све терете, које му је дотле помогао плаћати и неовлаштеник, а да сада овај не плаћа ништа, прем се служи његовом заједничком власношћу. — Не треба заборавити ни то, да су и многи сеоски путеви власништво земљишних заједница, од употребе којих није могуће искључити неовлаштеника, да је ове путеве и мостове уздржавала дотле мјесна опћина.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Мимо тај пораст даћа, овлаштеник је био извргнут неисказаним мукама од лугара и шумара, који, да докажу своју потребу, виђају се у свакој шикари, пораслој на пашњаку, младу шуму, те су тјерали, глобили свакога, који би шибу тамо одрезао, и затварали су шикаре и путове бранећи у њима пашу, јер да ће тако узгојити шуму.

Ово је све усадило дубоку и тешко искорјењиву одвратност народну против у истину за то недужног закога о земљишним заједницама. Из те одвратности развило се болесно уображење против самог имена „заједница“ тако да кад народ чује ту ријеч, он без размишљања и без схваћања виче и бијесни против ње.

Истина је, да је послије побуна у Вирју, Ђурђевцу, Фердинандовцу и Клоштру, много тога поправљено и одстрањени су лугари и шумари, од земљишних се заједница не тражи више принос за плаћу старјешинама, опћинским писарима, и опћ. биљезнику, али се није јоште учинити могло главно, а то је успостављење мјесних опћина, тачно одређење њезина круга рада, особито према кругу рада земљишних заједница.

Ово је врло тешка задаћа, али мислим, да се има у првом реду ово учинити, па ће се онда моћи постићи мирно provedeње закона о земљишним заједницама.

За то треба установити:

1. да мјесна опћина изабере свој одбор и свога поглавара, као до сада, дакле без обзира на то, је ли ко овлаштеник земљишне заједнице или не.

2. Да се овоме одбору додијеле сви досадањи послови, да му се успостави цијели његов досадањи круг рада уз ово ограничење:

3. За плаћање пореза од некретнина земљишне заједнице, природно је, да се има она бринути, а не мјесна опћина као до сада. У то име нека земљишна заједница даде своје зграде, ливаде и пашњаке у закуп мјесној опћини, која ће закупнину побирати од свију мјесних житеља без разлике, да ли су овлаштеници земљишне заједнице или не. Од те закупнине плаћаће земљишна заједница порез, а преостали новац или међу своје чланове подијелити или справити док се више тога не скупи, да узмогне штогод земљишта прикупити, или коју зграду подићи.

Поправак путева, мостова, као и зграда од земљишне заједнице у закупу држаних има као и до сад читава мјесна опћина обављати.

Предлажем према томе, да се оваковом успоставом мјесних опћина и дозначењем њезинога круга рада одстране све неприлике и незаконитости, које су народ натјерале у нај-

оштрију противност против provedeња закона о земљишним заједницама.

Увјерен сам, да ће народ радо прихватити успоставу неоправдано укинутих мјесних опћина, и ако држим, да ће с почетка још увијек с неповјерењем и страхом гледати на provedeње закона о земљишним заједницама, јер му је још одвише у памети велики терет и муке, које му је донијело provedeње закона о земљишним заједницама већ првом својом појавом и наступом.

Мислим, да би се могао наћи облик, по којем би било могуће закон о земљишним заједницама полако провађати, а да буде народ имао времена увидити, да му се у успостављену автономiju само одређење мјесних опћина не дира, пак да буде нашао времена продријети у разлику, између мјесне опћине и земљишне заједнице, па у то да не само могу, него и требају и морају успоредо опстојати и мјесна опћина са својим више јавно — правним и господарственим кругом рада те земљишна заједница са својим једино власничким дјелокругом.

У овом случају предлажем, да се разложи народу разлика дјелокруга земљишне заједнице и онога мјесне опћине, и нека му се даде на знање, да област признаје као и прије потребу мјесне опћине са њој одређеним кругом рада, коју нека мјесни опћинари као самосталну уредбу уреде, како је и прије уређена била, а да уз њу мора по закону бити изабран и одбор земљишне заједнице с којим ће моћи мјесна опћина да уговори, како ће и под којим увјетима моћи употребљавати некретнине земљишне заједнице у корист мјесне опћине.

Овај је предлог г. Милана Ројца Управни Одбор предао на проучавање своје извјестиоцу, кр. кот. предстојнику Мирку Лугарићу, те је опет овај у сједници жупанијскога управнога одбора мјесеца децембра пр. год. извјестио ово:

И ја сам тога мнијења, да у сваком мјесту, а нарочито у тако великом, какво је Вирје, може уз земљишну заједницу постојати и збиља и постоји и мјесна опћина у правом смислу ријечи, јер сви житељи дотичног мјеста могу да имаду више заједничких интереса, али који нису нипошто исти са онима земљишне заједнице.

Појам мјесне опћине пуно је шири, јер овај опсиже све становнике односног мјеста, били сад они подједно овлаштеници односне земљишне заједнице или не, док је појам земљишних заједница много ужи, јер обухвата само овлаштенике ове, т. ј. оне који имаду своју заједничку некретну имовину, која им је припала у бившој војној крајини усљед установа темељног крајишког закона.

Док су у бившој војној крајини у појединим мјестима обитавали само крајишници, који су имали право служити се свим користима, које извиру из заједничке имовине, били су појмови мјесне опћине и земљишне заједнице исти, но од кад почеше у крајину придолазити страни елементи, почели су се ти појмови лучити, па су тако мало не у сваком мјесту настале двије скупине интересената, која једна уз другу посве самостално постоје.

У Подравини, помућени су посве појмови јер док су опћинска поглаварства и области ставиле се на то стајалиште, да је појам мјесне опћине исти са појмом земљишне заједнице, те су свалиле све терете, које су прије носили сви мјештани и које су били дужни носити, јер су ради унапређења њихових скупних интереса на њих расписивани, само на овлаштенике земљишне заједнице те је свакако на ове спао већи терет него ли прије, јер се само од овлаштеника тражи принос за подмиривање издатака, који иду у корист свију мјештана, док остали мјештани, који нису подједно овлаштеници односне земљишне заједнице црпе користи од заједничких установа н. пр. расвјете мјеста, издржавање плочника и т. д. Нарочито у Вирју имала би по мнијењу опћ. поглаварства земљ. заједница носити трошак израђења и довоза дрва за школу и жупника и опћ. уред, а за уздржавање тих установа не доприносе ништа.

Појмљиво је стога, да се житељство у Подравини почело противити уређењу земљишних заједница, јер док је прије, док земљишне заједнице нису још биле уређене, црпало исте користи, али знатно мање доприносило за уздржавање мјесних установа, то се данас од овлаштеника земљишне заједнице тражи допринос и за издржавање таквих установа, које служе свима мјештанима као и за издржавање оних, који се односе само на односну земљишну заједницу, док се користи нису увећале, већ остале исте као и прије.

Из ових разлога слажем се посве с предлогом г. одвјетника Ројца и предлажем, да се кр. котарској области у Ђурђевцу саопћи одпис кр. земаљ. владе I. од 17. септембра 1905. број 68563, а подједно, да се упути, да житељству у Вирју а према потреби и у осталим мјестима котара згодним начином протумачи појам зем. заједнице и мјесне опћине у правом смислу ријечи, те да већ код саставка прорачуна за год. 1906. излучи из прорачуна земљ. заједнице све оне ставке издатка, а евентуално и дохотка, који не спадају на земљишну заједницу, већ на мјесну опћину, пак да препусти читавом житељству односног мјеста, да установи начин, како ће подмирити потребе односне мјесне опћине.

На то је управни одбор једногласно прихватио предлог г. Милана Ројца, да се успоставе мјесне опћине, те га је за коначно одобрење поднео кр. зем. влади.

Ово питање није важно само за Вирје и подравска села, него за премноге земљишне заједнице и оне у бившој крајини и оне које су настале у старом провинцијалу од урбарских опћина, јер нам је познато, да се од многих урбарских опћина, сада земљишних заједница траже подаци, какових оне нису дужне дати за старјешину, за расвјету, тарацање и т. д. и т. д., пак стога упозоримо све земљишне заједнице, нека у будуће из свога прорачуна бришу сваку ону ставку, која се тиче јавне управе т. ј. мјесне опћине.

Шта више ми држимо, да би оне земљишне заједнице, које су у прошлости биле присиљене, да допринесу трошкова за јавну управу, биле овлаштене тражити, да им оне издатке надомјести управна опћина, за коју су их издале, а она је по закону била дужна, да на то троши.

Тако ови издаци не би били изгубљени, већ би били нека врст приштедње, што би многима врло добро дошло, да у свом господарству учине какovu инвестицију.

За сада је пак главно, да се успоставе мјесне опћине и да се из дјелокруга земљишних заједница одмах излучи све оно, што их је до сада неповласно оптерећивало, а спада у опсег пословања мјесних опћина.

Шта нам пишу из народа.

Из Малоградчке опћине. (Американство. — Лијеп обичај. — Преправљање цркве у Великом Градцу. — Опћински намет).

Да добијете појма о томе, како је сеоба у Америку обухватила наш народ, треба да знате, да је од 2300 душа у селу Малом Градцу на 200 у Америци. Дакле од сваке стотине душа 10 их је у Америци. О Божићу је дошло у једном дану 70 писама из Америке. Има задруга из којих су по 3—4 одрасле мушке главе отишле у Америку, а остале саме самцате жене са дјецом. О Божићу и осталим свецима у колу код цркве видите гомиле дјевојака, а само по неког момка. Ово већ није обична болест већ зараза.

У селу Мали Градац увиријежио се лијеп обичај. Српкиње тежачке дјевојке научиле ткати појасе у бојама српске тробојнице. Сад и у овом забитном селу можете видјети сијасет српских тробојница око појаса у момака и дјевојака и на грудима дјевојачким. Српска свијест све више јача у народу. Зато хвала и нашим вриједним Српкињама дјевојкама тежачким.

Пред Божић освећена је црква у Великом Градцу. Црква стара била је читава наказа. За преко 20 година управе садашњег њихова свећеника скупило се

УН И В Е Р З И Т Е Т С К А Б И Б Л И О Т Е К А

свега у каси црквеној — 24 К. Кад је народ видио, да ће се црква срушити, а од новца ни трага, узруја се, збаци стари одбор и њихова пароха председника, те изабере нову управу. И за двије године направише они скоро из нова своју црквицу, начинише уз њу кућицу, у којој ће се народ састајати и осветише цркву пред Божић.

Велика заслуга за све ово припада вриједном тежаку Јанку Ђили.

Како чујем нарастао је у малоградачкој општини намет већ на 104%. Већ има више година, како намет непрестано расте. Жалосна заслуга за ово припада сасвим невриједном општинском вијећу, које клима на све главом, што затраже поглавита и друга господа.

Ко ће свирати.

Идем тако селом, кад из куће, потлеушице, још сламом покривене изиђе жена и пође преда мно. Кад нијесмо ваљда ни тридесет корака ишли, изађе из друге куће жена и пристаде уз ону прву да иду заједно.

На то ће ова, што је последије приступила, казати:

„Знаш ли, да ће вечерас Јоца Миланов довести младу“, а она друга упита: „Боже мој, ко ће им у сватовима свирати“.

Чисто ми неугодно би, кад то чух; ето долази млада из другог села, да свој вијек с њима у селу проведе, а она и не пита чија је, и је ли добра и поштена и вриједна и раденица, већ јој на ум најприје пада музика.

*

Како радимо, онако нам и јесте.

Душан Павловић.

Шта су извојевали Руси?

У Русији је цар био самодржац. Он је владао и постављао ministre, владу и власти и све је било у његовој руци. Народ није имао права никаква и његова се ријеч није слушала. Кад се у Манџурији водио несрећни рат, показала се међу високом господом, која су држала власт у рукама, велика поквареност. Многе су се државне ствари, као што су ратне спреме, муниција, храна, водиле само на папиру, а у ствари није било ништа, јер су новац неповлаштено трошили други. Тако су милијуни народног новца, који је држави плаћан, пропадали и одлазили у неповрат, то јест у туђе џепове. И то је била једна од тешких кривица, зашто су Руси изгубили мегдан с Јапанцима.

Због тога је плануо народ руски и рекао одлучно, да тако не смије бити, него ваља

да се чује и његова ријеч. Започела је борба између властодржаца и народа, па је народ побиједио и приморао, да је цар дао народу слободу штампе, слободу збора и договора, слободу удруживања, а наскоро ће се састати и сабор (хосударствена дума), у који ће народ послати своје народне људе.

Руски народ није добио још од цара опћег права гласа, али је добио доста широко право, јер много више људи од стотине бира него ли је то код нас у Хрватској. Сад се богме већ све спрема у Русији за изборе. Али што је најљепше, они Руси, који немају права гласа, одлучно траже од онијех Руса, који ће бирати, да морају гласати за праве народне људе, а не за оне, које влада препоручује и жели. И тако ће прави народни људи ући у Русији у сабор.

Народно здравље.

Чувајте се назеба.

У многим крајевима наш народ зими пропада и разболева се и за то, што није доста топло одевен. Најпотребнију зимску хаљину, дуги гуњ, или кабаницу не носе, но иду лако одевени, па, како по јачој зими дуже путују, прозебу и разболе се.

Још су горе одевена деца, што у школу иду. Од Бога је грехота, а од људи зазор и срамота, што толико занемарисмо своју децу, па им зими убијамо здравље. Од сто деце, ако је 30 одевено како ваља, а оно све друго поцепано и неодевано. У горњој Крајини иду деца чак и зими у самим гаћицама.

Кад нам дете занемогне, онда кривимо уроке и зле очи, а често смо баш ми сами криви. Пуштамо их по читав сахат у друго село у школу без сукнених чакшира (бене-врека), у гаћицама, без доброг копорана и пршњака, у крпама и ритама. Мајке им неће да оплету ни зимских рукавица, не брину се ни за читаве чарапе и натикаче, него дрхћу голоруки и зебу им ноге у подераним чарапама и исцепаним опанчићима. Ни на храну не пазимо, већ им дамо по комад сува хлеба, и то им држи душу целог дана. А ако се одрастао човек, а камо ли истом мало дете, не храни, како треба, ето болести, слабости и ране смрти.

Најбоље је за децу, да свако веће село сазида ма и најмању школу, те да деца не зебу идући зими чак у друго село у школу. Село без школе то је кућа без видеда. Где су људи мудри, сложни и истрајни, ту се и школе отварају.

Ко је ово?

Ово је лик чувеног, сад већ покојног, наученика француског *Пастера*, који је први проучио, зашто се рана да на зло, подљути и загноји.

Доказао је да се рана не да на зло зато што „назебе“, него зато што на њу падну кужне живе клице и отрују је.

Те кужне клице тако су мајушне и ситне, да се слободним оком не виде, но их вешто и томе послу извезбано око спази онда, кад их посматра кроз стакла, која много увеличавају. Тих кужних клица има сијасет на стварима, сечиву, као ножу, српу, клинцу, на нашим рукама, на бапским мелемима и око нас у ваздуху; док нам је кожа здрава не могу да нам нахуде, а како се кожа поболе или како добијемо отво-

рену рану, па ма била као убод иглени, одмах могу ту да падну и рану окуже. Кад ово чујеш, знаћеш да не ваља метати на рану бапске лекове, но одмах ићи лекару, који ће такве завоје на рану метнути, који ће рану најбрже залечити и спречити гнојење.

Највише се цео свет обрадовао, кад је овај мудри наученик год. 1885. пронашао лек страшној и донде увек самртној болести, *беснилу*, које долази после уједа бесна пса. Чувај и себе и децу од паса, а ако би по несрећи кога ујело сумњиво или бесно псето, нека одмах иде лекару и он ће свакога тамо упутити, где се тим леком лечи. Тим Пастеровим леком досад је већ хиљадама излечено. Само се не сме чекати и одуговлачити, да се болест развије, него одмах треба ићи у Пастеров завод (код нас у Будимпешту) и лек је сигуран.

Шта веле лекари.

Чувајте се од надрилекарства.

Пише др. Перњански од Пернија-града.

Ни у шта се тако радо не ће свак умилешати, као у лијечење. Мало их је, који ће

рећи: ја то не разумијем, за то треба великог знања и дугог учења. Сироти лекари су на муци, јер често им, у сред њихова смишљена рада, долази по неко са оваким или онаким савјетом. Па зар је чудо, да погдјекоји од њих мора бити опор према таком уплетању у тако тежак и смишљен рад, као што ја знанствено лијечење. Ни по јада, ако се има посла са разборитим људима, који ће запитати и рећи своме лекару, шта им други свјетују; али многи за леђима лекаревим залажу болесника које чим и чине му које шта, што му у многим случајевима доноси мјесто здравља сигурну — смрт, а у другим опет случајевима су то такве гадости, да и помисао на њих улијева човјеку грозу.

Сиромах болесник, он појма нема, чим га често кљукају! Да споменемо, само узгред, какве гадости спремају лакомислени надрилекари, врачари и врачаре, за пијење биједним болницима! Тешко је све ријечима и изрећи, какве се прљавштине ту трпају, не остављајући ни измети, ни крви, ни унутарњих органа од змија, жаба, мачића и т. д., лаћајући се чак и отпадака од жива или дијелова од мртва човјека!

Каквим се средствима служе ти бесавјесници и у какву опасност гурају често и здраве људе, да споменемо само њихова нека врачања око мртваца. Тако покров, којим је мртавац био покривен или дијелови постељине, на којој је мртавац болујући издахнуо, имају код тих несавјесних варалица чудотворну снагу, која лијечи; вода пак, у којој је мртавац окупан, по тим бездушницима, лековита је! Зар није страшна и помисао на такве поступке тих несретника! Тим начином мора опасност заразе бити за свакога јасна. Предмети, који су били у близини мртвачкој, заражени су, а то ли не ће бити вода, у којој је прат! Овде нам пада на памет и онај рђави обичај, који се понегдје у нашем народу види, да се око мртваца или по гробљима служе храном и пићем. Колико-ли опасности имаде у тој поганичкој (незнабожачкој) навади, тешко да многи и помишља.

Понекоји радови надрилекарства су невинне природе, махом засновани на превари, као што је бајање, гашење угљевља и друге сличне работе. Други су опет остаци старог лекарког схваћања, које је данас познато као штетно и погрешно. Мали их је остатак погрешно употребљен, и ако иначе искуством доказан, да може бити од користи.

У свакој прилици свако гријеши, ко се пода утицају надрилекара, јер ће у најбољем случају бити преварен, ако не и тјелесно оштећен или и — упропашћен.

Шта се збива у нас и у свијету.

У Хрватској и Славонији спремају се влада и владини заступници жестоко за изборе. Састављају се листине према жељи котарских предстојника, који путују по селима, раде и предузимају све, да при будућим изборима добију владини људи већину. Све се дигло и кренуло, јер се боје здружене хрватске и српске опозиције.

Ни наши људи, који знају шта ваља да се ради, не смију сједјети скрштених руку. Како је народу данас, то најбоље зна. Ако хоће да му буде боље, знаће на изборима, коме ваља дати глас да уђе у сабор. Они, који су изборници и бирачи нека воде о томе рачуна, да они не бирају заступника само себи, него читавом свом крају. Они, који немају право гласа, нека траже од оних, који ће бирати, да гласају за праве народне људе. Судбина и боља срећа народна лежи у народним рукама, па како ради, онако ће му и бити.

Законску основу о уређењу прилика међу вјерама или т. зв. интерконфесионални закон, који је недавно прихватио сабор у Загребу, потврдио је краљ и тако је та основа постала законом. У том се закону између осталог одређује, како се склапају мјешовити бракови н. пр. између католика и православних и које вјере могу бити дјеца. Ради нашег свијета, ми ћемо донијети све оно, што је најважније, да наш свијет зна.

Прилине у Угарској. Мађарска опозиција не пушта краљу и неће да преузме владе док се не испуне, мађарски захтјеви у војсци. У Бечу опет не даду мађарске команде, и тако траје у цијелој држави застој, а у Угарској поготово. Воде се борбе између владе и жупаније. Жупаније не слушају владе, влада збацује велике жупане, поджупане и друге чиновнике, јер се не покоравају министарским наредбама. Влада поставља нове велике жупане, али их Мађари прогоне на сваком кораку. И у појединим градовима не даду им стана, неће с њима нико да говори, а у неким мјестима те нове велике жупане дочекују камењем, смрдљивим јајима. У Дебрецину су премлатили чак до крви новог великог жупана Ковача, тако да је тешко испребијан побјегао у Будимпешту. Пореза народ неће да плаћа, јер сабор није примио државног прорачуна и земља се налази у ванзаконском стању. Рекрута није допустио и одобрио сабор, па су позване ерзацрезервисте (докнадни причувници), који ће остати, док сабор не одобри закона о рекрутима.

Сабор је одгођен до 1. марта и не зна се, шта ће бити. Држи се да ће сабор, ако се опозиција мађарска не погоди дотле с краљем, бити распуштен, и онда би морало доћи до нових избора, али кад би се ти нови избори провели, то се не зна. Неки држе, да ће краљ укинути устав, и да би дошла војничка власт на владу с каквим аустријским генералом на челу.

Као што видите, у овој држави не иду баш ствари најљепше. Немађарски народи или одобравају отворено Мађарима или стоје на страни, па мирно гледају ову борбу мађарску, јер знаду, да сваки народ

има право да тражи своју слободу, па немају разлога да за Швабу у Аустрији ваде кестење из ватре. Доста су они некад тако радили, па која корист?

Као што знате, на Ријечи су и у Задру родољубни Хрвати и Срби донијели одлуке и поздравили мађарску борбу. Изабрати су и одбори, који ће водити преговоре с мађарском удруженом опозицијом, која је такође изабрала са своје стране свој одбор. За који дан састаће се на Ријечи мађарски одбор с хрватским, да отпочну преговоре, па ће се томе и Срби придружити. Хрвати и Срби траже за свој народ слободу у земљи, па ће се договорити с мађарском удруженом опозицијом, шта да се уради, кад мађарска опозиција дође на владу.

Дабогме, да су ови преговори уперени против данашње владе и њезине већине у сабору. За то су они страшно љути и гоне све оне који хоће да данашњу владу сруше. Зато је дужност и Срба и Хрвата, да приликом нових избора у Хрватској кажу одлучну и праву ријеч, па гласају за праве народне људе, који се боре за слободу народну.

Мађари и Кошут према краљевини Србији. Напред смо казали, како је између Аустро-Угарске и Србије дошло због царинског савеза с Бугарском до оштрог сукоба, па може лако доћи и до царинског рата, то јест производима из Србије (стоци, житу и т. д.) не даду у монархију, а Србија опет не да производима аустријским (већином роба из фабрика) у Србију ни преко Србије на Балкан. У тој борби мађарска коалиција стоји на страни Србије и соколи је, да не пушта Аустрији.

Одлични и угледни Мађари пишу чланке и поздрављају борбу Србије. Сам Фрањо Кошут написао је леп чланак, у којем каже, да је њима савез Србије и Бугарске мио и драг, јер само у савезу могу одбити Аустрију, да не иде даље на Балкан и не отме себи Македонију. Угарска нема на Балкану да тражи шта за себе, јер Балкан треба да припада балканским народима.

Српски су новинари из Београда поздравили телеграфски Кошута због овог чланка, који је у Будимпешти врло лепо одјекнуо. Кошут је лепо захвалио.

Како најновије вести јављају Аустро-Угарска је затворила већ границу за српске производе. Борба је отпочела.

Велика народна скупштина Срба и Хрвата била је у Дарувару у недељу на Нову Годину. На тој скупштини истакнут је за кандидата народне опозиције за скоре саборске изборе д-р Иван *Лорковић* из Загреба који је говорио о политичким приликама у земљи. Други је говорник био Светозар *Прибићевић*, који је говорио о сложном раду Срба и Хрвата против данашње владе.

На скупштини је један католички свећеник устао против д-ра Лорковића, да не може бити за његову кандидатуру, јер да његов лист „Покрет“ пише против цркве и попова. Народ је на скупштини био љут на свог свећеника, а и српско-православни свећеници побијали су тако zgodно, да је скупштина бурно поздрављала њих и д-ра Лорковића.

Различне вијести.

Порука администрације. Стижу нам наруџбине за 1. и 2. број 1905. године. Ко има још тих бројева, молимо га нека нам пошље,

Исељавање у Америку. Њујоршка „Српска Стража“ пише: Никако неће да опадне досељеништво нашега народа. У прошлу недељу дошло је из Угарске 2143 досељеника, од ког броја беше 390 Срба и Хрвата. У исто доба из Аустрије дошло је 3066 досељеника, од којих беше осам стотина тридесет и шест Срба и Хрвата. Шта ће то бити са нашим народом ту и тамо у домовини? Туђин ће заузети наше огњиште, а ми ћемо се овде у дебелом мору странаца изгубити сасвим.

Исељавање у Америку. Године 1905. су четири исељеничка пароброда Кунард-линије „Карпатија“, „Панонија“, „Славонија“ и „Ултонија“ 24 пута путовала од Ријеке у Њу-Јорк. Сваки су пут возили просјечно од прилике 1585 путника. Тако је цијеле године иселило преко Ријеке 37.800 људи.

Исељавање у Америку. Прошле године иселило се преко Хамбурга у Америку 143.375 људи. Преко Бремена отишло је 186.856 исељеника.

Плаћа предсједника француске републике. Предсједник француске републике добива 1,200.000 франака плаће и 700.000 за репрезентационе и путне трошкове. Цивилна листа владара Аустро-Угарскога је 22 милијуна К, краља пруског 15 милијуна марака, енглеског краља 543.000 фунти штерлинга (13 милујуна К), талијанског краља 16 милијуна лира, а руског цара 13 милијуна рубаља.

Старост дрвећа. Најмање живе јабланови. Неке врсте дочекају једва 40 година. Бршљан живи 450 година, јавор 500, бреза 600, ципрес 800, платана и липа до 1000, јела 1200, храст 1500, кедр 2000. У Калифорнији има дрвећа, које дочека 5000 година.

Цигани варалице. Из Стубице јављају, како је циганска дружба циганског капитана Николића преварила неког сељака Фрању Горичког из Светог Крижа. Један циганин потајно дојави, да је капитан цигански дошао крађом до 1200 К, па како је то проклет новац, он ће га дати Фрањи за 200 К. И збиља се Фрањо даде насамарити. Скуца некако једва 140 К, састане се с Циганима у шуми, даде им 140 К. Чим су Цигани добили новац, потуку се тобоже ножевима, батинама и другим оружјем. Фрањо се препане и побјегне од страха, а Цигани се измире и стану се частити с његовим новцем. Дабогме, да му кесе са 1200 К нису дали. Жандари су касније ухватили Цигане, али новца већ није било.

Писмо Србина ратара о дужницима „Срп. Кола“.

Славно уредништво! Ево вам шаљем претплату за народни лист „Српско Коло“ 4 Круне и 80 фил., и то за Стеву Вучковића ратара из

Горње Рашенице пошта Ивановосело и Јандрију Каравла ратара из Дол. Рашенице за дојдућу годину 1906.

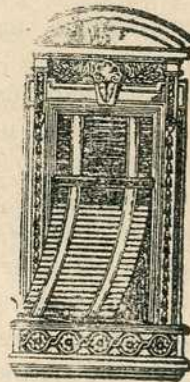
Молим да ми изволите обзнанити, јесте ли добили претплату за прошлу годину 1905., ако нијесте добили, ја ћу то потражити и вама свеједно претплату послати и за годину 1905. Све мислим да није послато, кад онолико дужника имате. То је срамота за наше ратаре, да нијесу кадри платити ону малу своту новаца.

Уз поздрав желим вам сретно и здраво прославити наше српске благодане.

У Рашеници, 6. сијечња 1906.

Јандрија Каравла ратар.

Доносимо ово писмо, да виде наши немарни дужници, како се овај Србин ратар сјећа „Српског Кола“ и не би рад, да га закине, да му остане дужан. Надамо се, да ће ово потакнути наше дужнике, да учине своју дужност и плате, што су дужни. За њих није то велики новац, али је за „Српско Коло“ велика помоћ код тако много дужника.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине
фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—2